

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

รหัสวิชา 0107336 ประวัติศาสตร์ลุ่มทะเลสาบสงขลา
(HISTORY OF SONGKHLA LAKE BASIN)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประวัติศาสตร์

สาขาวิชาสังคมศาสตร์

หลักสูตรใหม่/หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0107336 ประวัติศาสตร์ลุ่มทะเลสาบสงขลา

3(2-2-5)

History of Songkhla Lake Basin

บุรพวิชา : -

ควบคู่ : -

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และศักยภาพของชุมชนในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยใช้แนวพินิจประวัติศาสตร์ เพื่อนำความรู้ทางประวัติศาสตร์ไปประยุกต์กับกระบวนการพัฒนาลุ่มทะเลสาบสงขลา

Historical development and potentials of communities in Songkhla Lake Basin from past to present through historical approaches so as to apply historical knowledge to Songkhla Lake Basin development process

2. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

ศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตรประวัติศาสตร์

☐ ศึกษาทั่วไป

☒ วิชาเฉพาะ

☐ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน (ถ้ามี)

☐ วิชาเอก

☐ วิชาเอกบังคับ

☐ วิชาเอกเลือก

☐ วิชาโท

☐ วิชาประสบการณ์เชิงปฏิบัติ (ถ้ามี)

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผศ. ดร.พรชัย นาคสีทอง

อาจารย์ผู้สอนรายวิชา S101 ผศ. ดร.พรชัย นาคสีทอง

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

ปีการศึกษา 2568/ภาคการศึกษาปลาย /นิสิตชั้นปี 3

5. สถานที่เรียน

วันพฤหัสบดี เวลา 08.00 – 12.10 น. ห้อง 13505

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

วันที่ 10 ตุลาคม 2568

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

CLO1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและศิลปวัฒนธรรมในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

CLO2 เพื่อเน้นให้ผู้เรียนนำทักษะของระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์มาใช้สำหรับสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาตามระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ได้

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ 30(2x 15 สัปดาห์)	จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ 30(2x 15 สัปดาห์)	จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ 75 (5x 15 สัปดาห์)

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

8 ชั่วโมง/สัปดาห์ (ทุกวันศุกร์ เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้อง 13526

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	- แนะนำรายวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เอกสารตำราเรียน - ข้อตกลงในการเรียนและการประเมินผลการเรียน - แนะนำหลักการสืบค้นในระบบสารสนเทศ และหลักเกณฑ์ รูปแบบการอ้างอิงตามหลักวิชาการ - นิสิตสืบค้นเอกสาร - เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม	2	2	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน -แนะนำรายวิชา และอธิบายวิธีการ ดำเนินการเรียนการ สอน การวัดและ ประเมินผลพร้อมทั้ง ข้อตกลงต่าง ๆ ใน การเรียน สื่อที่ใช้ -มคอ.3 - Power point	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง
2	- ภูมิทัศน์ความรู้ประวัติศาสตร์ลุ่มทะเลสาบสงขลา - พื้นฐานความรู้เรื่องพื้นที่ (Space) และแนวคิดทางการศึกษา “ประวัติศาสตร์ทั้งหมด” (Total History) กับการศึกษาประวัติศาสตร์ลุ่มทะเลสาบ	2	2	กิจกรรมการเรียนรู้ - การอภิปราย แลกเปลี่ยนใน ชั้นเรียน - ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและ ข้อมูลหมวด 6	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง
3 - 4	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมินิเวศ วัฒนธรรมของลุ่มทะเลสาบสงขลา - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางประวัติศาสตร์ การเมืองการ ปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของลุ่มทะเลสาบสงขลาตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ 20	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - การอภิปราย แลกเปลี่ยนใน ชั้นเรียน - ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง สื่อที่ใช้	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				- Power Point เอกสารและข้อมูล หมวด 6	
5 - 6	ประเด็นสำคัญของพัฒนาการในบริเวณ ลุ่มทะเลสาบในพุทธศตวรรษที่ 21 – 23	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้น เรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง - ลงพื้นที่ภาคสนาม สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและข้อมูล หมวด 6 ภาคสนาม/พื้นที่ทาง ประวัติศาสตร์ ลุ่ม ทะเลสาบสงขลา/ลง พื้นที่/แหล่งข้อมูลโดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง
7 - 8	ประเด็นสำคัญของพัฒนาการในบริเวณ ลุ่มทะเลสาบในพุทธศตวรรษที่ 24 – ถึง ต้นพุทธศตวรรษที่ 25	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้น เรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง - ลงพื้นที่ภาคสนาม สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและข้อมูล หมวด 6 ภาคสนาม/พื้นที่ทาง ประวัติศาสตร์ลุ่ม ทะเลสาบสงขลา/ ลงพื้นที่/	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				แหล่งข้อมูลโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน	
9 – 10	ประเด็นสำคัญของกลุ่มทะเลสาบสงขลา ในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง - ลงพื้นที่ภาคสนาม สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและข้อมูลหมวด 6 - ภาคนาม/พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ กลุ่มทะเลสาบสงขลา/ลงพื้นที่/ แหล่งข้อมูลโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง
11-12	เหตุการณ์ของกลุ่มทะเลสาบสงขลาใน กระแสปัจจุบัน	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง - ลงพื้นที่ภาคสนาม สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและข้อมูลหมวด 6 - ภาคนาม/พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ กลุ่มทะเลสาบสงขลา/ลงพื้นที่/	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				แหล่งข้อมูลโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน - นวัตกรรม (บอร์ดเกมส์)	
13-15	นิสิตเสนอผลการศึกษาค้นคว้าชิ้นงาน และเสวนาแลกเปลี่ยนตามหัวข้อ เฉพาะที่นิสิตสนใจ	6	6	กิจกรรมการเรียนรู้ - ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง - นำเสนอผล การศึกษา ค้นคว้า - อภิปราย แลกเปลี่ยนใน ชั้นเรียน - ร่วมกันให้ ข้อเสนอแนะ สื่อที่ใช้ - ผลการศึกษาค้นคว้าของนิสิต	ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทองและ ผู้ทรงคุณวุฒิ จากภายนอก
16	สอบปลายภาค				
17					
รวม		30	30		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☒ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- ☐ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☒ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- ☐ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)

- ☐ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับชั้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☒ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	คะแนน
1	- ภูมิทัศน์ความรู้ประวัติศาสตร์กลุ่ม ทะเลสาบสงขลา - พื้นฐานความรู้เรื่องพื้นที่ (Space) และ แนวคิดทางการศึกษา “ประวัติศาสตร์ ทั้งหมด” (Total History) กับการศึกษา ประวัติศาสตร์กลุ่มทะเลสาบ	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน	1 - 2	10
2	พัฒนาการของกลุ่มทะเลสาบสงขลาตั้งแต่ยุค แรกเริ่มจนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ 20	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน	3 - 4	10
2	ประเด็นสำคัญของพัฒนาการในบริเวณกลุ่ม ทะเลสาบในพุทธศตวรรษที่ 21 – 23	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม ภาคสนาม	5 – 6	10

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	คะแนน
3	ประเด็นสำคัญของพัฒนาการในบริเวณลุ่ม ทะเลสาบในพุทธศตวรรษที่ 24 – ถึงต้น พุทธศตวรรษที่ 25	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรม การเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม ภาคสนาม	7 - 8	10
4	ประเด็นสำคัญของลุ่มทะเลสาบสงขลาใน ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรม การเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม ภาคสนาม	9 - 10	10
5	เหตุการณ์ของลุ่มทะเลสาบสงขลาใน กระแสปัจจุบัน	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรม การเข้าร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม ภาคสนาม	11 - 12	10
6	ผลการศึกษาค้นคว้าชิ้นงาน และเสวนาแลกเปลี่ยนตามหัวข้อเฉพาะที่ นิสิตสนใจ	- ประเมินจากชิ้นงาน การอภิปราย การ วิเคราะห์ และ	13 - 15	20

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	คะแนน
		พฤติกรรมในชั้นเรียน และ การสังเกต พฤติกรรมร่วม กิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม ภาคสนาม		
7	สอบประมวลความรู้	ทดสอบกลางภาค และทดสอบปลายภาค	16 – 17	20
คะแนนรวม				100

*หมายเหตุ ; อาจปรับเปลี่ยนตามข้อตกลงที่ได้มีการพูดคุยกับนิสิต

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย : ว่าด้วยความเป็นมา สถานภาพ แนวคิด วิธีการศึกษา
และบทบาทในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

กองศิลปากร. (2559). ห้าปีในสยาม เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กองศิลปากร.

กิตติ ต้นไทย. (2552). หนึ่งศตวรรษเศรษฐกิจของคนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ พูนศักดิ์ ธานีกรประดิษฐ์. (2540). เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกในอดีต.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

- เชาวณา ไช้แก้ว. (2554). การศึกษาเส้นทางข้ามคาบสมุทรไทยตอนบน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรจง ทองสร้าง.[2558?] ทะเลสาบสงขลาในบันทึกประวัติศาสตร์. สงขลา : ศูนย์การเรียนรู้ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ปก แก้วกาญจน์. (2534). การสร้างทางรถไฟสายใต้กับผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมือง. สงขลา ; สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ปก แก้วกาญจน์. (2540). การค้าทางเรือบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา. สงขลา ; สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2528). ประวัติศาสตร์และโบราณคดีคาบสมุทรสทิงพระ. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา นุ่นสุข. (2539). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย = ARCHAEOLOGICAL SITES IN SOUTHERN THAILAND. กรุงเทพฯ : ศูนย์สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปริญญา นวลเปียน และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับการสร้างพลังขับเคลื่อนตลาดชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สกสว.
- ปิยะชาติ สิงห์. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของเมืองท่าปัตตานี นครศรีธรรมราช สงขลา ระหว่าง พ.ศ. 2133 – 2231. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.ประวัติศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรชัย นาคสีทอง และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง “ประวัติศาสตร์ระบบครอบครัวและเครือญาติ” กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สกสว.
- พัชลิน จินนุ่น. (2555). ลักษณะเด่นและบทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนภาคใต้ “ฉบับพิมพ์เล่มเล็ก” วิทยานิพนธ์ สาขาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชฐ แสงทอง. (2546). ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิเชฐ แสงทอง และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง วรรณกรรมและเรื่องเล่าประจำถิ่นกับการฟื้นฟูพลังทางสังคมในชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สกสว.
- มนตรี สังข์มุสิกานนท์. (2547). ศึกษาศิลปกรรมที่ปรากฏในอุโบสถของวัดบริเวณรอบทะเลสาบสงขลา. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. ไทยคดี) มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มานะ ขุนวิช่วยและคณะ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้ทรัพยากรที่นำไปสู่การใช้แบบไม่ยั่งยืนและไม่เห็นคุณค่า: การศึกษาในมิติประวัติศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนแนวใหม่. กรุงเทพฯ : สกสว.
- ยงยุทธ ชูแว่น (บก.). (2550). คาบสมุทรไทยในราชอาณาจักรสยาม: ประวัติศาสตร์ตัวตนของภาคใต้สมัยอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : นาค.

- ยงยุทธ ชูแว่น. (2529). พัฒนาการของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 = The history of the lake of Songkhla region from the beginning of the seventeen of the end of the eighteenth centuries. วิทยานิพนธ์ (อ.ม.ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2541). โลกของกลุ่มทะเลสาบ : รวมบทความว่าด้วยประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่นบริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลา. ปทุมธานี : นาคร
- วินัย สุกใส. (2546). วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนกลุ่มทะเลสาบสงขลา ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น ประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์ (พ.ศ. 2472-2503) วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. ไทยคดี) มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิมล คำศรี. (2544). วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สกว..
- วุฒิชัย มูลศิลป์ และสมโชติ อ๋องสกุล (บรรณาธิการ). (2524). มณฑลเทศาภิบาล : วิเคราะห์เปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เลิศชาย ศิริชัย และ นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ. (2552). ประมงพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลา : วิถีและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สกว..
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2546). อุทยานธรรมชาติวิทยาสมุทรไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สกรรจ์ จันทรัตน์ และ สงบ ส่งเมือง. (2532). การเริ่มต้นและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองสงขลาเก่า. สงขลา : ศูนย์คอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- สงบ ส่งเมือง. (2546). เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ในรอบห้าทศวรรษที่ผ่านมา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิถีทรรศน์.
- สุวิทย์ มาประสงค์ และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์การดูแลผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนระบบระบบการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนในปัจจุบัน: ศึกษากรณีชุมชนในบริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สกสว.
- สารูป ฤทธิ์ชู. (2543). ตามรอยช้างแลใต้. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารูป ฤทธิ์ชู. (2546). การเมืองท้องถิ่นบริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลา พ.ศ. 2439 – 2534. กรุงเทพฯ : สกว.
- อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2553). "โลก' เลสาบ" : ภูมิปัญญาท้องถิ่น มรดกสังคมและวัฒนธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. สงขลา : โครงการวิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อาคม เดชทองคำ. (2544). ผูกโยด [วิถีและพลังของการผูกเกลอ ผูกดองและขนบนิยมอุปลัมภ]. นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อารยา คำเรือง, ชัยวุฒิ พิชะกุล. (2557). พัฒนาการของพุทธศาสนาและการกัลปาวัดบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- อุทิศ สังขรัตน์. (2546). การแลกเปลี่ยนผลผลิตของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ในสมัยเรือเมล์ (พ.ศ. 2465-พ.ศ. 2516) วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. ไทยคดี) มหาวิทยาลัยทักษิณ.

เอมอร บุญช่วย. (2544). ศึกษาตำนานและความเชื่อที่เกี่ยวกับทวดในคาบสมุทรสหิงพระ จังหวัดสงขลา, ปริญญานิพนธ์ (ศศ.ม. ไทยคดี) มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Peter Vandergeest. (1990). Siam into Thailand : Contituting progress, resistance, and citizenship. (Doctoral dissertation, Graduate school, Cornell University)

-----.(1993). “Constructing Thailand : Regulation, Everyday Resistance, and Citizenship”
In: Comparative Studies in Society and History. 35(1):133-158; Cambridge University Press.

Phasuk, Santanee & Stott, Philip. (2004). Royal Siamese Maps : War and Trade in Nineteenth Century Thailand. Bangkok : Rover Books.

Warington Herbert Smyth. (1898). Five years in Siam, from 1891 to 1896. London : Murray

* ในแต่ละหัวข้อบรรยายจะแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมตามแต่ละหัวข้อ